

Αρχείο
Εκπαιδευτικό
Ευχαριστίες

Ομιλία Γραμματέα Κ.Ε. ΠΑΣΟΚ

Έκτακτο Εθνικό Συμβούλιο – 2 Απριλίου 2004

Συντρόφισσες και Σύντροφοι,

Θα επιχειρήσω την αποτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος με αίσθημα ευθύνης απέναντι στην παράταξη και την ιστορία της, απέναντι στο έργο που έχουμε πραγματοποιήσει στη χώρα τα τελευταία χρόνια, απέναντι σε σας που αποτελείτε τον κορμό του ΠΑΣΟΚ, κεντρικά και στις τοπικές κοινωνίες.

Είναι η ώρα που ο καθένας από μας πρέπει να αναλάβει εξ ολοκλήρου την ατομική του ευθύνη για να δημιουργήσουμε μια νέα συλλογική συνείδηση, να δημιουργήσουμε το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής.

Το εκλογικό αποτέλεσμα της 7^{ης} Μαρτίου ήρθε σαν απάντηση σε μια σειρά από ελλείψεις, λάθη και αδυναμίες που επέδειξε το ΠΑΣΟΚ κατά την τελευταία τετραετία. Απεικονίζει την ελληνική κοινωνία σήμερα τις απαιτήσεις της και τις ανάγκες της.

Ταυτόχρονα το εκλογικό αποτέλεσμα διαμορφώνει τη νέα μας στρατηγική και τις νέες μας πολιτικές που πρέπει να επαγγελθούμε για να κατακτήσουμε και πάλι την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των πολιτών.

Το εκλογικό αποτέλεσμα επιβάλλεται να μας οδηγήσει στη δημιουργία ενός κόμματος που θα πυκνώσει τους κοινωνικοπολιτικούς του δεσμούς με τη κοινωνία, ενός κόμματος που θα ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες της δημοκρατίας. Το ΠΑΣΟΚ του νέου πολιτικού κύκλου.

Είναι προφανές ότι η ελληνική κοινωνία απαιτούσε και απαιτεί την ανανέωση του ΠΑΣΟΚ. Η ανακοίνωση της παραίτησης του Πρωθυπουργού, Κώστα Σημίτη από την προεδρία του ΠΑΣΟΚ, στις 6 Ιανουαρίου, και η εκλογή του Γιώργου Παπανδρέου σε αυτήν, κατάφερε να δημιουργήσει για πρώτη φορά μέσα σε 4 χρόνια συνθήκες ανατροπής του δυσμενούς πολιτικού κλίματος. Η διαφορά που μας χώριζε από τη Ν.Δ. συρρικνώθηκε στο μισό, και επιπλέον δημιουργήθηκε ένα θετικό κλίμα, που άφηνε να διαφανεί ότι το «παιχνίδι» μπορεί και να αναστραφεί.

Ο νέος μας Πρόεδρος, ο Γιώργος Παπανδρέου, πραγματοποίησε μια μεγάλη προσπάθεια όλο αυτό το διάστημα. Προσωποποίησε την ελπίδα για το νέο, δημιούργησε μια σημαντική προσδοκία ανάκαμψης, εισήγαγε σημαντικές καινοτομίες στην οργανωτική και λειτουργική δομή του κόμματος που βρήκαν έρεισμα στην κοινωνία, όπως φάνηκε και από την εντυπωσιακή συμμετοχή 1 εκατομμυρίου Ελλήνων και Ελληνίδων στην εκλογή του.

Η υπόθεση της τροπολογίας, ωστόσο, υπενθύμισε στον κόσμο συμπεριφορές και πρακτικές του πρόσφατου παρελθόντος, ενώ επανέφερε σε ανεπανόρθωτο πλέον βαθμό την ηττοπάθεια και την εσωστρέφεια τόσο στα στελέχη μας όσο και στη βάση του κόμματος.

Πολλοί επιρρίπτουν, επίσης, ευθύνες στην ηγεσία του κόμματος για τις αμφίπλευρες διευρύνσεις. Αναγνωρίζω ότι η κίνηση αυτή στη δεδομένη χρονική στιγμή λειτούργησε «αποσυσπειρωτικά» για τους ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ, οδηγώντας πολλούς σε αποστασιοποίηση και επιτείνοντας το αρνητικό κλίμα.

Η δυναμική που περιείχε η επιλογή δεν αθροίστηκε στο προεκλογικό οπλοστάσιο του ΠΑΣΟΚ και, από λάθος χειρισμούς, κυρίως, περάσαμε σε θέση άμυνας. Μερίδα των ψηφοφόρων μας «μούδιασε» σε μία κρίσιμη, εκλογικά, στιγμή, ενώ αρκετοί αναποφάσιστοι της Αριστεράς ενδεχομένως και να κατευθύνθηκαν στα μικρά κόμματα.

Επιτρέψτε μου, ωστόσο, να επισημάνω ότι η αμφίπλευρη διεύρυνση ήταν μια κίνηση στρατηγικής σημασίας για το μέλλον της παράταξης. Μια κίνηση που μπορεί να μην αξιοποιήθηκε επαρκώς κατά την προεκλογική περίοδο, αφήνει όμως το περιθώριο να πραγματοποιήσουμε το όραμά μας για το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής.

Αποτιμώντας, λοιπόν, το αποτέλεσμα, πρώτα-πρώτα διαπιστώνουμε στατιστικά ότι αυτό που βάρυνε στη διαμόρφωσή του ήταν οι μετατοπίσεις στα αστικά κέντρα, πάντα σε σύγκριση με τις εκλογές του 2000.

Το κύριο χαρακτηριστικό που καθόρισε την έκβαση των εκλογών της 7ης Μαρτίου ήταν η μεταστροφή ενός ιδιαίτερα σημαντικού

αριθμού εκλογέων που είχαν ψηφίσει ΠΑΣΟΚ το 2000 προς τη Ν.Δ. - περίπου 400.000 ψηφοφόροι. Ας σημειωθεί μάλιστα ότι στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι εκλογείς αυτοί δηλώνουν ότι είχαν καταλήξει στην απόφασή τους πολλούς μήνες πριν από τις εκλογές - πρόκειται δηλαδή για τις σταθεροποιημένες διαρροές που κατέγραψαν όλες οι προεκλογικές δημοσκοπήσεις και εκεί αποδίδεται η σταθερά χαμηλή συσπείρωση του ΠΑΣΟΚ κατά το μεγαλύτερο διάστημα της προεκλογικής περιόδου.

Οι απώλειες του ΠΑΣΟΚ, που κατά τα 2/3 τους κατευθύνθηκαν προς τη Ν.Δ., δεν υπήρξαν ομοιόμορφες στις επιμέρους ομάδες του εκλογικού σώματος. Όπως προκύπτει από τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των σημερινών ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ (σε σύγκριση με το 2000), οι σημαντικότερες διαρροές εντοπίζονται στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό και κυρίως στις πλέον δυναμικές του υποομάδες, όπως είναι οι ελεύθεροι επαγγελματίες (όπου η Ν.Δ. κυριαρχεί πλέον με 52,1%, έναντι 38,8%) και τα ανώτερα στρώματα μισθωτών του ιδιωτικού τομέα

(όπου επίσης η Ν.Δ. υπερέχει κατά περίπου 12 ποσοστιαίες μονάδες).

Αντίθετα, στα οικονομικώς ασθενέστερα στρώματα του πληθυσμού, παρά τα όσα κατά καιρούς αναφέρονταν, η μείωση της εκλογικής επιρροής του ΠΑΣΟΚ υπήρξε αισθητά πιο περιορισμένη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η διαφοροποιημένη μείωση της δύναμής μας στη Β' Αθηνών, η οποία προσέλαβε σημαντικές διαστάσεις στα βόρεια προάστια και στην παραλιακή ζώνη (σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις, όπως στη Φιλοθέη και το Ψυχικό, αφορούσε το 1/3 των ψήφων του 2000) ενώ υπήρξε σαφώς μικρότερη σε όλες τις δυτικές συνοικίες (λιγότερο από το 1/10 της δύναμής του το 2000).

Αντίστοιχες εξελίξεις εμφανίζονται και στην επιρροή του ΠΑΣΟΚ στις δυναμικές και παραγωγικές μεσαίες ηλικίες, στις οποίες μέχρι το 2000 διατηρούσαμε σαφή υπεροχή.

Τις απώλειές του αυτές το ΠΑΣΟΚ μπόρεσε εν μέρει να τις αναπληρώσει χάρη στη σαφώς καλύτερη επίδοση που είχε σ'

αυτές τις εκλογές στον γυναικείο πληθυσμό. Αντίθετα, προχωρώντας σε μια ηλικιακή κατάτμηση του αποτελέσματος, διαπιστώνουμε ότι το ΠΑΣΟΚ έχασε το προβάδισμα σε όλο το φάσμα των ηλικιών σε σύγκριση με τα δεδομένα παλαιότερων εκλογών.

Εντυπωσιακή είναι επίσης η συντηρητική μεταστροφή που παρατηρείται στις μεγαλύτερες γενιές (π.χ. στις ηλικίες 55 έως 64 ετών), όπου το σύνολο της Αριστεράς πριν από οκτώ χρόνια διατηρούσε μια σαφέστατη πλειοψηφία (57,4%, έναντι 41,0% για Ν.Δ. και ΠΟΛ.ΑΝ.), ενώ σήμερα η Ν.Δ., με 51,5%, αποτελεί το κυρίαρχο πολιτικό ρεύμα.

Το «στοίχημα» για το ΠΑΣΟΚ φαίνεται πως χάθηκε εξαιτίας των σημαντικών διαρροών που σημειώθηκαν κυρίως στις αστικές περιοχές, χώρος που εθεωρείτο κατ' εξοχήν προνομιακός για το κόμμα μας κατά τις προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις το 1996 και το 2000. Είναι χαρακτηριστικό πως μεταξύ των τριών κατηγοριών πληθυσμού (αστικών, ημιαστικών και αγροτικών), η

μεγαλύτερη μείωση, κατά 3,72%, ήταν στις αστικές περιοχές και όχι όπως αναμενόταν σε αγροτικές.

Ενδεικτική είναι η μείωση της δύναμης του ΠΑΣΟΚ στο Λεκανοπέδιο, όπου στην Α' και Β' Αθήνας διαμορφώθηκε στο 4,8%, ενώ στην Α' Πειραιώς έφθασε στο 4,6%, στην Α' Θεσσαλονίκης στο 4,61%, στη Β' Πειραιώς στο 3,9% και στο υπόλοιπο Αττικής στο 2,7%. Στις ίδιες εκλογικές περιφέρειες η Ν.Δ. όχι μόνον κατόρθωσε να κρατήσει τις δυνάμεις της, αλλά και να παρουσιάσει αύξηση που κυμάνθηκε από 2,1% στο υπόλοιπο Αττικής μέχρι 3,5% στη Β' Αθηνών.

Συντρόφισσες και σύντροφοι,

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που σας παρουσίασα μέχρι στιγμής, καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του αποτελέσματος της 7^{ης} Μαρτίου έπαιξαν οι μετακινήσεις των μεσοστρωμάτων. Απωλέσαμε δυνάμεις του κοινωνικού κέντρου. Ωστόσο, το ποσοστό που μας έδωσε ο Ελληνικός λαός είναι ένα ποσοστό εξουσίας στην Ευρώπη. Αποτελεί, εξάλλου, ίσως μοναδική

περίπτωση στην Ευρώπη κυβερνητικό κόμμα, ύστερα από περίπου δύο δεκαετίες στην εξουσία, να διατηρεί στην ήττα του τόσο υψηλό ποσοστό.

Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να αναφερθούμε σε μύθους και πραγματικότητες που διέπουν τις αναλύσεις μας τον τελευταίο καιρό, να βγάλουμε μέσα από τη συζήτηση τα αναγκαία σωστά συμπεράσματα και να αποφασίσουμε για τη μελλοντική στρατηγική και φυσιογνωμία μας.

Συντρόφισσες και Σύντροφοι,

Οι πολιτικές μας τα τελευταία 20 χρόνια οδήγησαν στην κοινωνική μετεξέλιξη, οδήγησαν σε μια νέα κοινωνική σύνθεση στη χώρα μας. Είναι προϊόν των δικών μας πολιτικών αυτή η νέα σύνθεση.

Οι κυβερνήσεις μας την δεκαετία του '90 και τις αρχές του 2000 υλοποίησε ένα ιστορικό εγχείρημα. Αυτό της δημιουργίας μιας ισχυρής Ελλάδας. Με το εγχείρημα αυτό συντάχθηκαν όλοι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες. Η ένταξη στην ΟΝΕ, η καθιέρωση του Ευρώ, αποτελούν επιτεύγματα υψίστης σημασίας που έδωσαν την

κάποτε περιφερειακή Ελλάδα με την τύχη της πιο ισχυρής οικονομικής – πολιτικής συμμαχίας του 21 αιώνα.

Ο Κώστας Σημίτης και οι κυβερνήσεις του προχώρησαν ακόμη περισσότερο, επιτυγχάνοντας την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., την αποκλιμάκωση της έντασης στα Ελληνοτουρκικά, την ανάδειξη της Ελλάδας στην ισχυρότερη χώρα στη περιοχή των Βαλκανίων. Δημιουργήσαμε υποδομές σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της χώρας, αυξήσαμε πολλαπλάσια το ΑΕΠ της χώρας, εφαρμόσαμε αναδιανεμητικές πολιτικές για τη στήριξη των αδυνάτων.

Ακόμα ο ίδιος ο Πρωθυπουργός εξέφρασε ένα προσωπικό ύφος διακυβέρνησης, λιτό και σοβαρό.

Εκεί όμως που δεν προχώρησαν ικανοποιητικά τα πράγματα ήταν το πεδίο της λεγόμενης καθημερινότητας του πολίτη.

Ωστόσο, νομίζω ότι πρόκειται για την πλέον ψευδή και παραπλανητική ονομασία που υποτιμά το μέγεθος του προβλήματος, υποβαθμίζοντάς το στο επίπεδο της διαχείρισης.

Στην πραγματικότητα αφορά όλα σχεδόν τα μεγάλα κοινωνικά θέματα και τα θέματα ποιότητας ζωής: την υγεία, την παιδεία, τη δημόσια διοίκηση, το περιβάλλον.

«Νικήσαμε τις τίγρεις και μας φάγαν οι κοριοί»

Το ποίημα του Μπρέχτ αποδίδει ακριβώς την απόσταση κατακτήσεων και αποτυχιών της πολιτικής μας τα τελευταία χρόνια.

Σημειώθηκαν, όπως είπαμε, μεγάλες επιτυχίες εκεί όπου πείσαμε τους Έλληνες να συνταχθούν, όπου είχαμε στρατηγική, στόχευση, όπου εργαστήκαμε σκληρά.

Χάσαμε τη μεταρρυθμιστική μας πνοή και αποτύχαμε στον τομέα εκείνων των μεταρρυθμίσεων που διαμορφώνουν τη λεγόμενη «καθημερινότητα του πολίτη», γιατί εκεί οι προϋποθέσεις για την επιτυχία είναι διαφορετικές και περισσότερες. Χρειάζεται διαφορετικός σχεδιασμός γιατί διαφέρει η μορφή των συγκρούσεων που απαιτούνται σε αυτές τις περιπτώσεις. Χρειάζεται σύνθεση αντικρουόμενων επιδιώξεων, η συνέργια κράτους και κοινωνίας, η

σύγκρουση με μικρά και μεγάλα συμφέροντα. Κι εδώ είναι το κλειδί αυτής της υπόθεσης.

Οι προϋποθέσεις για τις μεταρρυθμίσεις αυτές δεν εξασφαλίζονται μόνο μέσω της κυβέρνησης. Χρειάζεται η Πολιτική. Χρειάζεται το πολιτικό σχέδιο που θα προβάλει, που θα στηρίξει, την κυβερνητική πρακτική. Χρειάζεται η πολιτική να διαμορφώσει και σ' αυτές τις περιπτώσεις το κυρίαρχο λαϊκό αίσθημα, χρειάζεται και δημόσιο ήθος.

Με άλλα λόγια, στον τομέα των μεταρρυθμίσεων στην καθημερινότητα του πολίτη αποτύχαμε γιατί δεν πολιτικοποιήθηκε το εγχείρημα του εκσυγχρονισμού.

Είναι αναγκαία όμως η πολιτικοποίησή του, η σύνδεση των μεταρρυθμίσεων με ένα σαφές μήνυμα για μια «δίκαιη κοινωνία» έτσι ώστε να εκπροσωπούνται όσο αποτελεσματικότερα γίνεται οι ποικίλες ομάδες συμφερόντων.

Χρειάζεται η δημιουργία μιας συμμαχίας μεσαίων και λαϊκών στρωμάτων που θα συνδυάζει το στόχο της ανάπτυξης με αυτόν της αναδιανομής και της αποτελεσματικότητας στις μεταρρυθμίσεις.

Χρειάζεται επίσης μια ξεκάθαρη πολιτική συνεργασιών με όμορες πολιτικές δυνάμεις.

Απ' όλο λοιπόν αυτό το εγχείρημα απουσίασε το ΠΑ.ΣΟ.Κ..

Απουσίασε ένα συντεταγμένο ΠΑ.ΣΟ.Κ. που όφειλε να εμβαθύνει, να εμπλουτίσει τη σχέση του με την κοινωνία και τα κινήματα και να λειτουργήσει ως πολλαπλασιαστής.

Η πραγματοποίηση τολμηρών μεταρρυθμίσεων προϋποθέτει αλλαγές στη σχέση πολιτικής και κοινωνίας, στη φυσιογνωμία και τη στρατηγική του ΠΑΣΟΚ. Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να καταστεί ένα ισχυρό κέντρο πολιτικής υπεροχής και ιδεολογικής ηγεμονίας που θα δώσει έμπνευση σε όλη την κεντροαριστερά.

Η μεταρρύθμιση και οι αλλαγές στην «καθημερινότητα», οι αλλαγές στην απασχόληση, στη δημόσια διοίκηση, στη παιδεία, την υγεία δεν μπορούν να γίνουν απλά «από τα πάνω»

Απαιτούν την έντονη παρουσία των πολιτικών δυνάμεων της μεταρρύθμισης μέσα στη κοινωνία, μέσα στα μέτωπα που ανοίγονται ιδίως στο χώρο των μεσαίων στρωμάτων.

Η μεταρρυθμιστική στρατηγική δεν μπορεί να πείσει και να πετύχει εφαρμόζοντας μόνο αποσπασματικές δέσμες μέτρων και πολιτικές.

Πίσω από αυτά πρέπει να υπάρχει η καθαρή πολιτική ενός σύγχρονου μεταρρυθμιστικού κόμματος, η οποία θα ερμηνεύει τις αλλαγές στη ζωή των ανθρώπων τα τελευταία χρόνια, λόγω της παγκοσμιοποίησης, θα δίνει περιεχόμενο στις συγκρούσεις και θα έχει ως όραμα τη δίκαιη κοινωνία.

Θα αναφέρω ένα ενδεικτικό παράδειγμα που επιβεβαιώνει τα παραπάνω:

Η υπόθεση των ταυτοτήτων δεν βρισκόταν στις προτεραιότητες του προγράμματός μας.

Προέκυψε κάποια στιγμή ασύνταχτη και απρογραμματίστη μέσα από τις επιλογές ενός Υπουργού της κυβέρνησης. Βρισκόταν όμως στην πολιτική ατζέντα του εκσυγχρονισμού της χώρας στο πλαίσιο της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ποια ήταν η στάση του συντεταγμένου ΠΑΣΟΚ απέναντι σ' αυτή την υπόθεση; Ένα σημαντικό τμήμα δυσαρεστήθηκε, ένα άλλο προσπάθησε να βρεθεί συμβιβαστική λύση και ένα μικρό μέρος στήριξε. Για ποιο θέμα; Για τα autonómata. Ότι σε μια δημοκρατική χώρα τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι ατομικές ελευθερίες δεν είναι έννοιες διαπραγματεύσιμες.

Από την άλλη η πολιτική απουσία του ΠΑΣΟΚ από την κοινωνία συνέβαλε στο να προκληθούν εντάσεις που δικαιολογημένα αγγίζουν ευαίσθητες ψυχολογικές χορδές πολλών κοινωνικών ομάδων.

Χρειαζόμαστε πολιτική και ένα συντεταγμένο κόμμα που θα ωθεί την κοινωνία να οραματιστεί το μέλλον της.

Τα προβλήματα είναι σύνθετα και κυρίως τα αιτήματα πολλές φορές εμπεριέχουν έντονες αντιφάσεις και αντινομίες. Από τη μία οι επιταγές της ανταγωνιστικότητας, από την άλλη οι ανάγκες για κοινωνική αλληλεγγύη και συνοχή.

Πολλές φορές στις εσωτερικές μας συζητήσεις απλοποιούμε το ζήτημα μιλώντας για μη προνομιούχους, για την ανάγκη επανασύνδεσης μας με την κοινωνική βάση, περιορίζοντας το πρόβλημα στα οικονομικά αδύναμα στρώματα.

Το κοινωνικό όμως ζήτημα είναι ευρύτερο. Γιατί εξαπλώνονται και οξύνονται διαρκώς τα κρίσιμα προβλήματα, των μεσαίων στρωμάτων.

Από τη μία τα αδύναμα στρώματα ζουν με τον κίνδυνο της περιθωριοποίησης και της φτώχειας και από την άλλη τα μεσαία στρώματα όχι μόνο επιχειρούν να διατηρήσουν το κοινωνικό τους

status, αλλά και να το αναπαραγάγουν και να το μεταβιβάσουν στα παιδιά τους.

Τα αδύναμα στρώματα βιώνουν τον κίνδυνο του αποκλεισμού από τον πλούτο που παράγεται. Από την άλλη, τα μεσαία στρώματα πληρώνουν το τίμημα για τη συμμετοχή τους σ' αυτόν τον παραγόμενο πλούτο όλο και ακριβότερα, με υπερεργασία, με συμπληρωματικά εισοδήματα και ασφαλώς ψυχικό άγχος.

Αν υπολογίσουμε πόσο κοστίζει σήμερα η εκπαίδευση δύο παιδιών με βάση τις απαιτήσεις και τα σχέδια μιας μέσης οικογένειας, θα αντιληφθούμε το μέγεθος του προβλήματος. Ας αναλογιστούμε μόνο τι κόστος μετακυλύει το εκπαιδευτικό μας σύστημα στους πολίτες; Όπως επίσης, η πολυδαίδαλη δημόσια διοίκηση, το σύστημα της υγείας.

Από την άλλη πλευρά τα φτωχά και αδύναμα κοινωνικά στρώματα αντιμετωπίζουν με σκληρό τρόπο τον αποκλεισμό. Ακόμα χειρότερα, ο αποκλεισμός αναπαράγεται και μεταβιβάζεται και στα παιδιά τους.

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, οι κοινωνικές ανισότητες στην πρόσβαση στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα όλο και περισσότερο μεγαλώνουν. Συγκεκριμένα, για να σας φέρω ένα παράδειγμα:

Η συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παιδιών με πατέρα που δεν ασκεί χειρωνακτικό επάγγελμα (επιστήμονας, ελεύθερος επαγγελματίας, υπάλληλος κ.λ.π.), αυξήθηκε με σταθερό ρυθμό από 49,5% το 1984-85 σε 62,3% το 1997-98.

Αντίθετα, η αντίστοιχη συμμετοχή παιδιών με πατέρα που ασκεί χειρωνακτικό επάγγελμα κατά την ίδια περίοδο μειώθηκε σταθερά. Σ' αυτή την περίπτωση, η μεγαλύτερη μείωση αφορά σε παιδιά με πατέρα αγρότη όπου μεταξύ 1984-85 και 1997-98 παρατηρήθηκε υποτριπλασιασμός της συμμετοχής τους στα ανώτερα και ανώτατα ιδρύματα από το 18% στο 6%.

Να λοιπόν, με αφορμή τα παραδείγματα, μια σειρά μεταρρυθμιστικοί στόχοι που αφορούν στην αναβάθμιση των κοινωνικών υπηρεσιών που μπορούν να στηριχτούν σε μια

κοινωνική συμμαχία μεταξύ χαμηλών και μεσαίων στρωμάτων ώστε να επιτευχθεί η ενίσχυση τόσο της ανταγωνιστικότητας όσο και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Οι κοινωνικές συμμαχίες, οι κοινωνικές πλειοψηφίες είναι αναγκαίες για να χτιστεί μια τολμηρή μεταρρυθμιστική πολιτική.

Σε αυτή τη νέα εποχή καλούμαστε να επαναπροσδιορίσουμε το ρόλο μας, τους στόχους μας και τις πολιτικές μας. Να λάβουμε υπόψη μας ότι σε τέτοιου είδους προβλήματα και δυσκολίες προσέκρουσαν όλα τα ευρωπαϊκά σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα που παλιότερα αντιπροσώπευαν πολιτικά την εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα της βιομηχανικής κοινωνίας.

Συντρόφισσες – Σύντροφοι,

Η Ελλάδα του Ευρώ, ενταγμένη στη λέσχη των ισχυρών, είναι υποχρεωμένη τα επόμενα χρόνια να περάσει από τον «σκληρό»

εκσυγχρονισμό, δηλαδή την προσαρμογή στους οικονομικούς δείκτες της ΟΝΕ σε ένα πιο εφαρμοσμένο εκσυγχρονισμό, δηλαδή σε λειτουργικές και θεσμικές αλλαγές που είναι αναγκαίες για τη λειτουργία της Διοίκησης και της κοινωνίας.

Ωστόσο μία βασική αρχή πρέπει να διέπει τη δράση μας και τις πολιτικές μας.

Τα προβλήματα είναι υπερεθνικά, άρα και η αναζήτηση λύσεων δεν μπορεί να περιορίζεται στο εθνικό πλαίσιο. Χρειάζεται διαρκής αναζήτηση με τους ευρωπαίους εταίρους μας, με τα συγγενή κόμματα στην Ευρώπη και στον κόσμο.

Η Ευρώπη περνάει μία περίοδο αμηχανίας και σιωπής και οι σοσιαλιστές οφείλουν να σπάσουν αυτή την αμηχανία δημιουργώντας κινητικότητα για την αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων.

Με την ευκαιρία αυτή να χαιρετίσουμε τη μεγάλη νίκη των Ισπανών Σοσιαλιστών και την επικράτηση της Γαλλικής Αριστεράς στις

τοπικές εκλογές. Ελπίζουμε ότι πολύ σύντομα και στην Ιταλία θα επικρατήσουν οι προοδευτικές δυνάμεις.

Για την Ελλάδα μετά το τέλος του μεταπολιτευτικού κύκλου, ανοίγει πλέον ένας νέος εθνικός πολιτικός κύκλος.

Η νέα πολιτική ατζέντα χαρακτηρίζεται από τη έντονη αλληλεπίδραση των εσωτερικών με τα ευρωπαϊκά θέματα.

Το κρίσιμο ερώτημα στο οποίο καλούμαστε για μια ακόμη φορά να απαντήσουμε είναι ο τρόπος συμμετοχής της Ελλάδας σ' αυτόν το νέο ιστορικό κύκλο: παθητική προσαρμογή ή ενεργός μεταρρυθμιστική στρατηγική. Αυτό είναι το κρίσιμο ερώτημα που πρέπει να απευθύνει το ΠΑΣΟΚ στην Ελληνική κοινωνία.

Αν οδηγηθούμε στο πρώτο σενάριο της παθητικής προσαρμογής, τότε όλο και περισσότερο θα δημιουργείται η αίσθηση της λεγόμενης «σύγκλισης των κομμάτων» και της εξομοίωσης τους, με αποτέλεσμα την αδιαφορία των πολιτών απέναντι στην πολιτική.

Αν ακολουθήσουμε το σενάριο μιας δυναμικής στρατηγικής μεταρρύθμισης, τότε θα γίνεται διακριτή η πολιτική μας πρόταση, οι επιμέρους πολιτικές μας και τότε θα είναι ορατή η διάκριση προόδου-συντήρησης, Αριστεράς-Δεξιάς. Όσες φορές ακολουθήσαμε το δρόμο των δυναμικών μεταρρυθμίσεων κερδίσαμε το αίσθημα των πολιτών. Όσες φορές ήμασταν καθηλωμένοι στον προηγούμενο ιστορικό κύκλο, μας ταύτιζε η κοινωνία με τη δεξιά.

Η Ελλάδα και η ελληνική κοινωνία χρειάζεται το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής. Του νέου πολιτικού κύκλου.

Ένα ΠΑΣΟΚ που θα εκφράσει την ανάγκη της χώρας για μια νέα αναπτυξιακή πορεία με βάση την καινοτομία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ποιότητα της καθημερινής ζωής.

Να διαμορφώσουμε ένα κόμμα με ισχυρή ταυτότητα, το κόμμα του δημοκρατικού σοσιαλισμού, του ελληνικού εκσυγχρονισμού, της Ευρωπαϊκής μεταρρύθμισης.

Ένα υγιές, ζωντανό, μεταρρυθμιστικό ΠΑΣΟΚ.

Η πρόσφατη εμπειρία απέδειξε ότι δεν αρκεί να έχεις μεγάλες επιτυχίες ιστορικών διαστάσεων που απορρέουν από την κυβερνητική δράση.

Οι αλλαγές στη λεγόμενη καθημερινότητα απαιτούν και την παρουσία μεταρρυθμιστικών δυνάμεων μέσα στην κοινωνία για να αντιμετωπίζουν τα πολλαπλά μέτωπα που ανοίγονται.

Το μεταρρυθμιστικό ΠΑΣΟΚ και η διαρκής ανανέωση του δεν μπορεί παρά να βρίσκεται σε άμεση αλληλεπίδραση με τη συγκρότηση του ευρύτερου κεντρώου χώρου που εκτείνεται από την κεντροδεξιά ως τις παρυφές του ΚΚΕ.

Το μεταρρυθμιστικό ΠΑΣΟΚ θα συμβάλει καθοριστικά στη δημιουργία ενός πλειοψηφικού μεταρρυθμιστικού ρεύματος εξουσίας και θα αγωνιστεί για τη συγκρότηση της Δημοκρατικής Προοδευτικής Παράταξης.

Συντρόφισσες και Σύντροφοι,

Η περίοδος των τελευταίων χρόνων χαρακτηρίστηκε από την άνθηση μιας φεουδαρχικής οργάνωσης του ΠΑΣΟΚ.

Δημιουργήθηκαν προσωπικοί και οριοθετημένοι μηχανισμοί με έντονο το στοιχείο της αντιπαράθεσης μεταξύ τους.

Παλιά η Βάσω Παπανδρέου, είχε αναφερθεί σε συντροφικά μαχαιρώματα. Τα τελευταία χρόνια ο όρος είναι ανεπίκαιρος. Είναι απλώς μαχαιρώματα, γιατί δεν υφίσταται η έννοια της συντροφικότητας και της αλληλεγγύης .

Ο Κ. Σημίτης είχε αλλεπάλληλες εκλογικές, πολιτικές και εθνικές επιτυχίες. Δεν ήταν όμως αυτές αρκετές για να αντιμετωπίσουν τις εσωτερικές αντιπαραθέσεις.

Πολλές φορές, ο Πρωθυπουργός αναγκαζόταν να πραγματοποιεί δεκάδες συσκέψεις για να λύσει τα αυτονόητα που δεν θέλαμε εμείς οι Υπουργοί να λύσουμε γιατί ακριβώς ο καθένας είχε ενδιαφέρον μόνο για το τιμάριο του.

Μετά την οριακή νίκη του 2000, πολλοί από εμάς πιστέψαμε ότι το ΠΑΣΟΚ θα κυριαρχεί εσαεί. Ότι είναι εφτάψυχο. Ότι κάτι θα γίνεται πάντα την τελευταία στιγμή και θα κερδίζουμε.

Έτσι, τα τελευταία χρόνια οδηγηθήκαμε σε κατάργηση κάθε κομματικής αλληλεγγύης και σε διαλυτικές προσωπικές στρατηγικές. Στο εσωτερικό μας κυριάρχησε μια μόνιμη και παρακμιακού χαρακτήρα αντιπαλότητα. Ταυτόχρονα παγιώθηκε ένα αίσθημα αсуλίας (Τι θα κάνουν; Την τελευταία στιγμή θα μας ξαναψηφίσουν). Και όταν η πραγματικότητα αυτή έφτασε στο απροχώρητο τότε κυριάρχησε η ηττοπάθεια. Ένα διάχυτο αίσθημα που κυριαρχούσε στα στελέχη μας καθ' όλη την διάρκεια της προεκλογικής περιόδου.

Αιτία όλων αυτών υπήρξε η απουσία μιας ενιαίας μεταρρυθμιστικής στρατηγικής και η ανύπαρκτη, όπως προείπα, αλληλεγγύη.

Η ίδια εικόνα και πραγματικότητα κυριάρχησε και στα τοπικά ΠΑΣΟΚ, όπου αναπτύχθηκαν τοπικού επιπέδου φέουδα με τιμαριούχους συνήθως τους βουλευτές που δίχασαν τις τοπικές

κοινωνίες, δημιούργησαν αρνητικά πρότυπα στους πολίτες, κατακερμάτισαν το ΠΑΣΟΚ, πράγμα που επανειλημμένα δημιούργησε εκλογικό κόστος κυρίως στις Δημοτικές και Νομαρχιακές εκλογές και στις τοπικές αναμετρήσεις των κινημάτων και φορέων.

Οι οργανώσεις μας συρρικνώθηκαν, ο μέσος όρος ηλικίας των μελών είναι υψηλός αφού δεν μπόρεσαν να ανανεωθούν. Η κατά καιρούς αριθμητική αύξηση των μελών ήταν πλασματική απλά και μόνο για να εξυπηρετήσει πρόσκαιρες ανάγκες των μηχανισμών .

Από την άλλη, σε κεντρικό επίπεδο κάναμε τα ίδια λάθη με τα προηγούμενα χρόνια της διακυβέρνησης μας. Πέρα από την απομάκρυνση από την κοινωνία, έλειψε η κριτική σκέψη, έλειψε η πολιτική συζήτηση και διαβούλευση μέσα στο ΠΑΣΟΚ. Τελευταία δε, κριτήριο της δράσης μας αποτελούσαν για πολλούς οι δημοσκοπήσεις με αποτέλεσμα, αντί εμείς να διαμορφώνουμε και να επηρεάζουμε την κοινωνία με τις πολιτικές μας και την παρουσία μας, να συρόμαστε πίσω από αριθμούς και στατιστικές που διαμόρφωναν αντίστοιχα και το ηθικό μας.

Για καμιά επιλογή μας δεν έγινε διαβούλευση με την οργάνωση και τα μέλη του ΠΑΣΟΚ όλα αυτά τα χρόνια.

Ποτέ δεν προτείναμε μια κινητοποίηση για να προωθήσουμε μια καινούρια ιδέα στην κοινωνία.

Οι επανειλημμένες προσπάθειες και διακηρύξεις για ανασυγκρότηση, ή αναγέννηση όπως κάθε φορά την αποκαλέσαμε, δεν απέδωσαν. Θα μπορούσε κανείς να περιγράψει επί πολύ χρόνο αυτή την πραγματικότητα. Είναι κοινή πλέον η διαπίστωση. Υπάρχει πρόβλημα πολιτικού υποκειμένου.

Ωστόσο, σύντροφοι και συντρόφισσες, άλλος είναι ο στόχος της σημερινής μας συνάντησης. Δεν αρκούν μόνο οι διαπιστώσεις.

Το ζητούμενο είναι εν όψει του συνεδρίου μας να προχωρήσουμε στην πραγματοποίηση ενός σοβαρού εγχειρήματος για την δημιουργία του ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής. Δηλαδή όπως προανέφερα, να διαμορφώσουμε μια ισχυρή ταυτότητα κόμματος του δημοκρατικού σοσιαλισμού, του ελληνικού εκσυγχρονισμού και

της μεταρρύθμισης. Ένα κόμμα με πολιτικοποίηση των διαδικασιών του, με νέα μέσα προσαρμοσμένα στις σημερινές ανάγκες.

Να καθιερώσουμε νέα οργανωτικά σχήματα και δικτυώσεις που αντιστοιχούν στις απαιτήσεις της κοινωνίας των πολιτών. Ένα κόμμα που διεκδικεί μεγαλύτερη ανεξαρτησία του ίδιου και των στελεχών του, έναντι των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του κράτους.

Ένα ΠΑΣΟΚ με ηθικές αξίες, με συνείδηση της ιστορικής του πορείας, με θεωρητικές και πολιτικές επεξεργασίες, με μεταρρυθμιστική στρατηγική.

Συντρόφισσες και σύντροφοι,

Με διακηρυγμένη τη θέση του Προέδρου μας Γιώργου Παπανδρέου για τη δημιουργία ενός σύγχρονου κόμματος προσαρμοσμένου στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας, οι προσυνεδριακές διαδικασίες αποτελούν μοναδική ευκαιρία για να οργανώσουμε το διάλογο όχι μόνο εσωτερικά αλλά και με όλους

τους πολίτες που ενδιαφέρονται για το μέλλον και την προοπτική της παράταξης.

Ο στόχος των Ευρωεκλογών μας δίνει την ευκαιρία να συζητήσουμε με τους πολίτες την ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας και να καταδείξουμε ότι το ΠΑΣΟΚ αποτελεί ουσιαστικά το μόνο κόμμα που διαθέτει μια ολοκληρωμένη πολιτική πρόταση για το παρόν και το μέλλον της Ελλάδας στην Ευρώπη.

Ας μην αναλωθούμε στην εσωστρέφεια. Ας διδαχτούμε από τα λάθη του παρελθόντος κι ας δώσουμε ξανά στο ΠΑΣΟΚ την ανανεωτική ορμή και το δυναμισμό που του πρέπει. Ας αποτινάξουμε τον «κυβερνητισμό» από πάνω μας και ας ριχτούμε με την ορμή και τη διάθεση του νεοφώτιστου σε έναν καθημερινό αγώνα για να ξανακερδίσουμε την εμπιστοσύνη των πολιτών.

Ο ελληνικός λαός, το 40,6% των ψηφοφόρων που μας τίμησε με την εμπιστοσύνη του, απαιτεί και θέλει ένα ΠΑΣΟΚ ενωμένο. Ένα ΠΑΣΟΚ ανανεωμένο. Ένα ΠΑΣΟΚ συντεταγμένο σε θέση μάχης,

με ξεκάθαρες θέσεις και προτάσεις για τα υπερ-εθνικά, εθνικά και τοπικά θέματα, είτε αυτά είναι μεγάλα είτε μικρά.

Με τον Γιώργο Παπανδρέου στο τιμόνι αυτής της μεγάλης ανανεωτικής προσπάθειας.

Για ένα ΠΑΣΟΚ του δημοκρατικού σοσιαλισμού, του ελληνικού εκσυγχρονισμού και της Ευρωπαϊκής μεταρρύθμισης.